

TENEN

23. årgang nr. 3 – februar 2013

TENENS FLITTIGE "LÆSER" ER PÅ VEJ TIL GENERALFORSAMLING – SE SIDE 10.

Indhold:

En Samling	side 3
Historisk strik	side 6
Generalforsamling lørdag den 9. marts 2013	side 10
Årsberetning for 2012	side 11
Hanne Vedel	side 13
Boganmeldelser	side 14
Klædeskabelse	side 15
Lommetørklæder som livstegn	side 16
Apokalypsen i Angers	side 17
Post-War British Textiles	side 18
OIDFA kongres i Caen	side 19
Præsentation	side 22
Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.	side 23
Bagsiden: Magic for begyndere	side 24

QR-koden henviser til dette bladnummers side på Internet.

TENEN Dansk Tekstilhistorisk Forening

Formand: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55

Næstformand: Lone de Hemmer Egeberg, Teglgården 66 st.th, 3460 Birkerød,
telefon 45 81 05 05

Kasserer: Bent Bille, Søndergade 66, 5620 Glamsbjerg, telefon 64 72 15 65

REG.NR. 1551 GIROKONTO 143 01 30 • SWIFT-BIC: DABADKKK IBAN: DK23 3000 0001 4301 30

Medlemsskab tegnes hos kassereren. I 2012/2013 er prisen pr. år 250 kr.

Husstandsmedlemsskab koster 300 kr.

Medlemmer får tilsendt tidsskriftet TENEN.

TENEN – Danish Society for Textile History – Verein für Dänische Textilgeschichte

Tidsskriftet TENEN

Redaktion: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55,

ePost silke-annet@silke-annet.dk • Vibeke og Frits Lilbæk, telefon 23 92 42 85,

ePost vofl3450@gmail.com

Sats og billedbehandling: Frits Lilbæk • Digitaltryk: VesterKopi • ISSN: 0906-9526

Copyright © TENEN og forfatterne • 17.02.2013

TENEN udkommer fire gange om året – sidst i månederne august, november, februar og maj. Deadline for redaktionelt stof er seks uger for eller efter aftale med redaktionen.

Artikler og indlæg sendes til redaktionen

fx med ePost – eller evt. maskinskrevet med brevpost. Tekst og illustrationer adskilt.

Annoncepriser: 1/1 side: 525 kr. 1/2 side: 300 kr. 1/4 side: 185 kr. 1/8 side: 135 kr.

Ældre numre af TENEN kan købes ved henvendelse til foreningens kasserer

– så længe lager haves. Prisen er 65 kr.

Ændring af sendeadresse meddeles til kassereren.

Internet: <http://tenen-dk.homeunix.org/tenen>

*Samlerne, disse mennesker, som får
blik for en bestemt slags ting, og som
sørger for at mærkelige genstande bli-
ver bevaret, så de senere hen kan hu-
skes og undres over.*

*... en dag har samleren måske ikke
plads til mere, eller synes det er på tide
at nye kræfter tager over – og hvad så?*

En Samling

*Jeg var så heldig at blive ringet op af
Esther Sørensen fra København, en
storslået samler af mange ting ...*

*Esther Sørensen havde 26 børne-
tæpper, som skulle gives videre, og det
blev så mig, der skulle tage stilling til
hvad der skulle ske med samlingen;
én af mulighederne var, at jeg beholdt
den og samlede videre.*

Børnetæpper – disse små tæpper, som kvinderne engang broderede og applikerede som vægophæng til børnene. For at forstå tæpperne må vi bevæge os tilbage til perioden fra 1930 til 1950-erne, en tid, hvor de fleste familier boede i små lejligheder. Det var tiden, hvor sovesofaen blev en vigtig del af mange hjem; om natten som seng, for så at blive forvandlet til siddeplads om dagen. På den måde kunne det måske lade sig gøre at indrette et børneværelse.

Andre børn måtte dog nøjes med et hjørne af soveværelset med seng og en legetøjsbænk. For at markere barnets krog og gøre det hyggeligt, blev der måske hængt et billedtæppe over sengen – så barnet havde noget at kigge på og måske drømme om.

Tiden, hvor børnetæpperne blev skabt er også tiden, hvor kvinderne kastede sig over mange andre teks-

tile frembringelser: Bækkeholdere, sejl garnsposer, dækkeservietter mm. Sandsynligvis ville der være produceret mindre håndarbejde, hvis der havde været andre vilkår. I 1950-erne havde kvinderne den laveste arbejdsfrekvens i århundredet. Ikke kun af lyst, men mange mente, at kvinder ikke skulle optage arbejdspladser for mænd, og det var en ofte set praksis, at kvinder blev fyret efter indgåelse af ægteskab.

Der blev pludselig alt for megen tid i den lille lejlighed; der er grænser for hvor mange timer, der kan bruges på vask og indkøb. Og her blomstrede det tekstile håndarbejde. Det var vel også på den måde, at kvinderne skabte sig noget, som var helt deres eget – et frikvarter midt i hverdagen.

Jeg husker, da min egen mor i 50-erne begyndte at gå på aften-skole for at lære at væve og at stoftrykke. Køkkenbordet blev ryddet, stoftrykspladen lagt op og der blev blandet farver og trykt. Det var nye tider.

Tilbage til Esthers børnetæpper – da kassen med tæpper blev lukket op, udfoldede der sig en forunderlig samling af billeder, en blanding af tegneseriefigurer, bonderomantik, eventyr og religiøsitet. Meget forskellige, men alle målrettet et mindre barns opmærksomhed.

26 tæpper kan der ikke laves forskning på, men de kan angive en retning.

I 1800-tallet blev der syet mange navneklude, hvorefter de i starten af 1900-tallet forsvandt ud af pigernes håndarbejdsundervisning. Men to børnetæpper, fra hhv. 1936 og 1938, er navnekludsagtige – en tydelig in-

spirationskilde. Tæpperne er broderi uden applikation, og motiverne er spredt ud på tæppet, der også har årstal og børnenes navne. Men hvor navnekludene fortrinsvis havde religiøse motiver, så ses nu en cykel, en snemand, dampskibe, en elefant mm. Hvor det centrale punkt tidligere havde to engle med en blomsterkrans, så er det nu to engle med en vugge. De er nok samlingens ældste.

En anden gruppe tæpper er med figurer fra H C Andersens eventyr. Ole Lukøje, Tommelise, Fyrtøjet mm. udført i en mængde variationer. Desuden er der tæpper med tegneseriefigurer som Knold og Tot, Gyldenspjæt, Lille Per og meget mere.

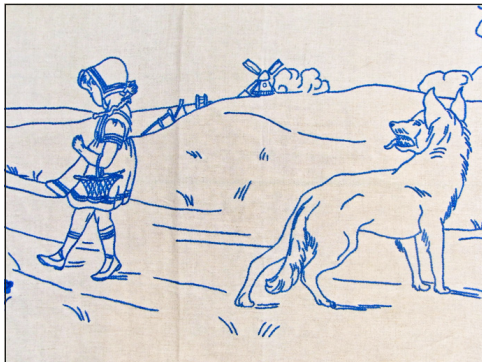
Og så er der de romantiske og alfabetiske og religiøse.

Hvor mon idéerne kom fra. Ingen af motiverne så hjemmetegnede ud, men nogle kunne være forstørret og overført på stoffet af kvinden selv.

For at blive klogere tog jeg ind på Det Kongelige Bibliotek, hvor jeg fik udleveret 10 årgange af Flittige Hænder fra 1944 til 1954.

Og der var børnetæpperne så. Mest i form af postordresalg, hvor man for omkring 1 kr. plus porto kunne få tilsendt et mønsterark med egnede figurer. Det var let at

- Udsnit af et navnekludsagtigt tæppe. Udelukkende broderi. Korssting. 57×147 cm.
- Rødhætte og ulven. Udsnit af tæppe. Broderi. 58×125 cm. Måske giver denne livagtige ulv dårlige drømme!
- En af de mange Ole Lukøjer. Applikation og broderi. 65×105 cm.
- Lille Per og tre elefanter ved navn Bodil Kjer. Broderi. 63×95 cm.

se, hvorfor applikationsteknikken fyldte så meget. Det var nøjsomme tider, kvinderne syede ofte tøj til sig selv og børnene, og nu kunne hver en lille stump stof udnyttes til dekoration.

I Flittige Hænder nr. 3 1944 fortæller professorinde Johanne Brix: "Om Aftenen sidder min Mand og skiver, hvorfor en populær Aftenbeskæftigelse som at lytte til Radio ikke egner sig til vort Hjem. Jeg maa kaste mig over noget andet mere stilfærdigt og derfor syer, broderer og strikker jeg meget. Min store Hobby er at lave Kludeklip og de egner sig udmærket til Gaver, ikke mindst til Børn. Det er et meget morsomt Arbejde. Et Kludetæppe beregnet til at hænge op i Børneværelset, skal bygge paa en Idé, som den Lille forstaar".

Og i nr. 4 1945 står der: "Fru Christiansen havde i sine Gemmer et stykke Hessian, som hun mente kunne anvendes på en eller anden Maade. Uden i forvejen at have lagt særlige Planer eller udarbejdet omhyggelige Fortegninger, gik Fru C. i gang med at kopiere tidens kendteste Tegneseriefigurer og Eventyrpersoner i Kludeklip, som hun efterhaanden som de blev færdige, ret

tilfældigt anbragte paa Hessianstykke. En Idé, der hermed gives videre".

Fru Christiansen er fotograferet med tæppet, og jeg kan genkende Ole Lukøje, Fru Vom, Skipper Skræk, Gyldenspjæt og Rasmine.

Den sandsynligvis yngste gruppe af tæpper er smukke, lidt naive billeder af børn i naturen, hvor alle motiverne er indrammede af træer og blomster. Det er nok stofstykker, der er købt med motivet påtrykt.

Og hvad så med samlingen nu. Jeg har registreret og fotograferet hvert et tæppe – og derefter bliver de igen lagt i kassen. Og måske er jeg så heldig at nogle af TENENS medlemmer ligger inde med et børnetæppe og kan sende et fotografi til mig – eller måske overdrage det til samlingen.

Videre hen? Det ved jeg ikke. Men jeg er glad for at have fået denne mulighed for et tilbageblik på en næsten glemt periode – og på skift bliver der nok plads til et tæppe på væggen.

Tak Esther!

Anni Bloch

ps.: Nogle af børnetæpperne blev vist frem i forbindelse med TENENS generalforsamling i 2005, se TENEN 4/2005, s. 21.

TENENs butik:

I Jomfru Fannys gemmer – hæfte – 30 kr.

Tråden i øjet. Noter til engelsk sytråds historie – hæfte – 75 kr.

Folkelige broderier fra Sydslesvig – CD-rom – 80 kr.

Folkelige broderier fra 6 danske øer – CD-rom – 125 kr.

Danmarks Folkelige Broderiers mønsterark – komplet sæt – 400 kr.

I tillæg til de nævnte priser kommer forsendelsen.

Henvendelse til: Annet Laursen Skjelsager – se hvervlisten på side 23.

Historisk strik

Jeg er optaget af historisk strik og kan møde den alle vegne. Jeg har øjnene med mig, når jeg er på museum.

Hirtshals har de grove fiskerluffer med istrikket kvindehår, Bangsbo Museum det delikate, sytrådsfine strik som kraver og manchetter på lærredsskåneærmer.

I købstadsmuseet Den gamle By i Århus kan man melde de 8-13 årige til at være barn i 1864. Og en smuk dag i efterårsferien ser jeg gruppen af børn marchere af sted efter asylforstanderinden. Pigerne er klædt i lange skørter, og de smukke, stribede bindesjaler.

Længere henne, hos bagerjomfruen med kommenskringler og hindbærnsnitte, er vi 25 år længere fremme i historien. Nu er der fine blonder på sjalet.

Og kommer man ad de toppe-de brosten helt frem til Det Gamle Musæum, der er indrettet som det måtte se ud i 1927, skal vi 75 år tilbage i tiden igen. Her er der bondetekstiler i montere og en meget smuk udstilling af strikkeredskaber. I et glasskab på endevæggen er der strikkede tekstiler fra første halvdel af 1800 sirligt sammenfoldet. Og jeg aner, at den røde strik nederst i bunken er et af de allerfineste stykker tekstil, nattøjen i det smukkeste damaskmønster beundret i strikketredse over hele verden.

Det er nemt at blive forført af det smukke håndarbejde, og jeg lader mig rive med. De ting har været gennem hænder, rene og nystrikkede, inden de er blevet anvendt i den barske virkelighed. Og jeg tillader mig at nyde den overlegne håndværksmæssige udførelse.

Socialrealistiske tekster bringer tankerne på andre baner.

Med digtet Proletarbarnet fra 1904 fortæller Louis Levy om Sørensen far, der har børn, penge og strømper og den fattige lillefar, som kun har sokker.

Johan Skjoldborg bruger i sin roman, Lene, fra 1928, det strikkede sjal som ledetråd i fortællingen. Vi kommer ind i beretningen på det tidspunkt, hvor den forældreløse, toårige, invalide Lene, skranter så meget, at de afstumpede plejeførel-dre alligevel ikke tør lade være at få hende døbt. Manden er på vej med læreren, som må træde til i præstens fravær. Nabokonen er hentet ind som vidne. "- hun gaar alene omkring og undersøger om der er rent. Selv har hun - som der i Aften var noget særligt på færde - pyn-tet sig med et af de her trekantede, sjal-lignende, strikkede Uldklæder, der krydses over Brystet og knyttes bagtil, det er nyt og pænt med brun Bund og smalle, graa Borter."

Efter en meget indsigtfuld og realistisk skildring af et tidligt skadet barns forfødelige opvækst, får Lene gennem strikning af farverige sjaler til byens fru en ny fremtid.

Københavns Museum har et bil-lede af fattiglemmerne fotograferet foran Almindeligt Hospital. Det var sådan et liv en vanfør pige som Lene kunne få.

Lærerfruen underviser Lene og har en plan: "- du skal ikke strikke hoser og vanter, nej du skal strikke Korsklæder til salg, Stadsklæder af Hamborggarn, Isgarn, og Castorgarn, og de skal være med Borter i mange skønne farver."

Jysk Ordbog har en forklaring: Hamborggarn er fintspundet, sort

uldgarn; importeret garn, som man købte og anvendte til finere strømper etc. modsat det hjemmespundne grovere uldgarn.

Jeg slår isgarn op i Ordbog over det danske Sprog. En slags fint kruset angorauldgarn med islignende glans. Og jeg ser for mig billedet af Michael Ancher "Fiskerpige der strikker" som hænger på Fyns Kunstmuseum. Den unge pige strikker på en sort strømpe. Borten øverst på skaftet er lysende kruset og hvid.

Folkemindesamlerne, der dokumenterede hverdagen, får igen fokus væk fra det idylliske. Enestående fotografier fra 1800-tallets slutning viser den barske hverdag. Hårdtarbejdende mennesker sidder der i deres trøjer og sjaler og kigger lige frem på os med deres håndværk i hænderne. De fineste portrætter taget i 1895 kan ses i Evald Tang Kristensens bog, Gamle Kildevæld. Det var et krav, at der ikke måtte klædes om til søndagsklæder. Jeg lægger dog mærke til et par kvinder, Maren og Lovise fra Brønderslev, som har meget rene forklæder på og en lille blonde på sjallet.

Anne Sofie Larsdatter fra Bindslev. År 1900.

Fotograferet i Martinus Christensens atelier i Sindal.

Dansk Folkemindesamling.

Anne Sofie Larsdatter, gift med skomageren i Bindslev, får som tak for sine historier, sange og viser, lov til at få sit portræt taget af fotografen i Sindal. Og hun er klædt om. Der er strygefalter på forklædet, og hun bærer sit søndagsbindesjal med blondebort og mellemværk. Sjallet er så meget lig Skuldarsjallet fra Hals, som Gudrun Andresen har udarbejdet opskrift til for Danmarks Folkelige Broderier, at det ikke kan være en tilfældighed. Og Vendsyssel Museum har også et smukt eksemplar. Registreret som Kællingsjal 1897, kort og godt.

Halvhandsker – moskusuld

Købstædernes fotografer fotograferede ikke kun borgerskabet. Og så fængselsindsatte blev portrætteret til politiets arkiv. I bogen af Anne Cornelius "Forbrydersker og offentlige fruentimmere 1863-1919" kan vi møde de mest forfærdelige skæbner, idømt hårde straffe for ganske små forseelser. At fokusere på de tekstiler kvinderne bærer, føles næsten hjerteløst.

Og samme følelse får jeg, når jeg betragter Michael Anchers billede "Den druknede", hvor fiskerenkens okkerfarvede sjal spejler fiskerens gule olietøj.

Jeg får sådan en lyst til at strikke de gamle ting selv og mærke, hvordan det var at være i de klæder. Samme tankegang lå bag det vældige og enestående arbejde der lå i at udarbejde og genskabe mønstrene til Danmarks folkelige Broderier.

Jeg strikker Skuldersjalet fra Hals, det er yndigt, jeg kan bruge det som bolero under en jakke, hvis jeg kan nænne det, og Halvhandskerne fra Lyø, ikke i bævercastorgarn, men moskusuld. Og søster-ornitologen bliver henrykt – hun bruger dem også om sommeren, fordi de værner mod myggene. Man kan jo ikke

bare slippe kikkerten! Jeg springer det overdådige broderi og flos over, men syr en lille række af korsting for autenticitetens skyld.

Guldalderborgerskabets strik kan jeg læse mig til i de helt gamle strikkebøger. Det er forunderligt at sidde med strikkeopskrifter fra H.C. Andersens tid.

Jeg strikker lidt fra bøgerne hist og pist. Meget er ligetil, men der er også en del, der er underforstået viden, men pludselig kan tiøren falde. Maximum punch with minimum fuss, skriver Franklin Habit om de historiske opskrifter han forsøger at dechifrere for onlinemagasinet Knitty. Fælles for opskrifterne er, at jeg kan få rigtig kæmpe store stykker strik ud af meget lidt garn. Jeg bruger det garn, der blev købt i Genbrugsen og strikker to doilyer af færøsk sweatergarn, syr dem sammen på midten og har et betræk til min Pilatesbold.

Skal jeg rigtig hygge mig, strikker jeg sokker anno 1900. Barnebarnet skal døbes og får et par små strømper på i kirken: Infant's Fancy Silk Sock, first size, fra 1909. Hulmønste-

Overtrukket pilatesbold

ret er strikket i spiral, jeg er lidt ked af at det vrider, men moderen drejer instinktivt strømpeskafet med uret, og strømpen sidder nu fast på de små pusselanker. Bogen "Knitting Vintage Socks" af Nancy Bush er den opskriftsbog, jeg vil bringe med mig på en øde ø.

Og så er der lige det med farverne. Ganske vist kan jeg betragte malerierne men er bundet til malerens fortolkning. I Brendekildes bilde fra 1889 "Udslidt" som hænger på Fyns Kunstmuseum, er der intet håb. Farverne i kvindens slidte sjal går i et med den stenede og ufrugtbare jord.

Vil jeg vide mere om købstædernes farver og garnkvalitet i sidste halvdel af 1800 skal jeg opsøge broderi og fluebinding.

I broderiforretningen finder jeg de schatterede kulører som Sine Andresen anbefaler i sin bog fra 1845. Står der rød, er vi oppe i seks nuancer, fra mørk til lys og tilbage igen. Ikke noget som ryster en brodeuse, men som strikker ligger det altid i baghovedet. Husk, der hæftes. Jeg får set Berlinbroderierne og forstår hvad der stod i Dansk Husflids Års-hæfte: Undgå de kulørte broderier, om hvilke intet godt kan siges. Men der blev strikket og broderet igen med de nye kemiske farver over hele den vestlige verden.

Af garnresterne blev der bundet fluer. De hidsige farver skulle få laksen til at bide på. Passionerede fluebindere har derfor gået de gamle farveopskrifter og spindemetoder efter, så jeg har nu 9 små farvede bundter merino i tænderskærende, syntetiske farver.

Jeg elsker Van Goghs palet – og han brugte tidens uld. For at få en

Strømper med svikler

fornemmelse af hvordan farverne spillede sammen, viklede han små nøgler af forskellige komplementære kulører og opbevarede dem i en rød lakæske.

Det hvide strik og broderi får mig tilbage til romantikken.

Poul Martin Møller skriver om Marie, i En dansk students eventyr, som dateres 1823: "– Imorges tidlig gik hun over Gaarden for at lukke Døren op for sine Høns, og denne korte Vandring staaer bestandig som det skønneste Maleri for min Phantasie. Det havde nylig regnet; derfor maatte hun vaerlig flytte sin Fod fra Steen til Steen, for ei at blive vaad. Med den venstre Haand samlede hun bestandig sin Kjoles Folder om Fodens Ankel og den sneehvide Strømpesvikkel, medens hun med den udstrakte høire holdt sin lette Gestalt i svævende Stand."

Bondestrik- strømper til mænd og kvinder. Af Lisbeth Green og Gitte Nødskov er en perle.

Det er så sjovt at strikke mønstre fra den bog. Og tro mig, de svikler er magiske, anklen synes så slank.

Mette Rørbech

Red.: doily = mellemlægsserviet.

Invitation: **Generalforsamling lørdag den 9. marts 2013**
... Møntergården i Odense

Program kl. 10:30

- Vi modtages af Museumsinspektør Ellen Warring på Møntergården. Her vil museet være vært ved en kop kaffe. Derefter vil Ellen fortælle os om stedet og om det spændende nybyggeri. Desuden vises et udvalg fra Møntergårdens fine broderisamling. Der bliver tale om 15- og 16-hundredetals broderier.

kl. 12:00 ca.

- Frokost - sandwich og en sodavand.

kl. 13:00

- Foreningen TENENs generalforsamling.

Dagsorden for generalforsamlingen ifølge vedtægterne:

1. Valg af dirigent.
2. Navneoprøb.
3. Formandens beretning. Den er trykt i dette nummer af TENEN.
4. Godkendelse af beretningen.
5. Indkomne forslag, der har betydning for budget.
6. Fremlæggelse af revideret regnskab samt budget.
7. Fastsættelse af kontingent.
8. Valg til bestyrelse for 2 år ad gangen, i lige år vælges 4 bestyrelsesmedlemmer og i ulige år vælges 3 bestyrelsesmedlemmer. På valg er: Annet Laursen Skjelsager, Bent Bille og Tina Ejlersen. Alle er villige til genvalg.
9. Valg af revisor, revisorsuppleant samt 2 bestyrelsessuppleanter for 1 år. Alle er villige til genvalg.
10. Øvrige indkomne forslag.
11. Eventuelt.

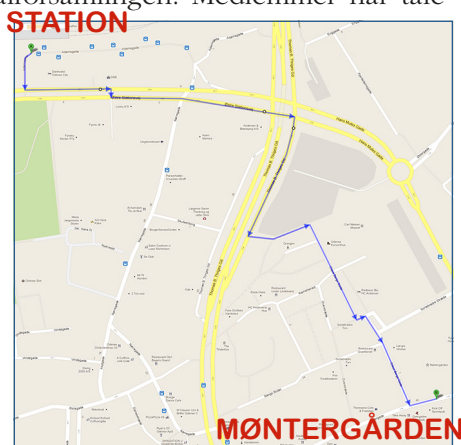
Forslag til behandling på generalforsamlingen skal være bestyrelsen i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen. Medlemmer har tale- og stemmeret ved generalforsamlingen. Referent er et medlem af TENENs bestyrelse. Referatet underskrives af dirigenten og bringes i førstkomende medlemsblad.

kl. 14:30

- Besøg på Tidens Samling, Farvergården 7, Odense i deres udstilling om Daells Varehus fortalt ud fra postordrekatologerne 1910 – 1985.

kl. ca. 16

- Vi tager afsked ...

Sted: Møntergården, Overgade 48, 5000 Odense C.

Tog: Til Odense station. Derfra er der 850 m til Møntergården til fods.

Kort: Søg i map.krak.dk eller maps.google.com

Tilmelding til generalforsamlingen: Af hensyn til bestilling af forplejning mv. bedes man tilmelde sig straks og senest den 28. februar til Annet Laursen Skjelsager, tlf. 44 95 05 55 – ePost silke-annet@silke-annet.dk

Prisen for medlemmer er 65 kr. og 75 kr. for ikke-medlemmer. Heri indgår forplejning. Entré til Tidens Samling betales derudover - 30 kr.

Årsberetning for 2012: Generalforsamlingen fandt sted i Værløse, hvor Ellen Jensen fra museet endnu en gang havde sørget for, at vi kunne låne de udmærkede lokaler ved kirken.

Det tekstile foredrag stod Marie Koch for, hun er MA i køn og kultur og fortalte om sin PhD om graffiti udført med strik, hækling eller broderi. Siden har hun i øvrigt forsvaret sin afhandling ved Vasa Akademiet i Finland, og hun har lovet at holde en forelæsning på Centre for Textile Research i København i begyndelsen af 2013.

Emnet har vi beskæftiget os med ved flere lejligheder, og det var godt at få stillet nogle spørgsmål til mål og mening med den usynlige bevægelse bag aktiviteterne. Byrummet bliver taget i besiddelse og synliggjort på en ny måde, og selvom

udsmykningen officielt regnes som hærværk, er der indtil videre ingen, som er blevet anholdt i den anledning; man kan altså roligt gå i gang.

Senere så vi på deltagernes medbragte skolehåndarbejder og variationer over tid og sted. Dette er et emne, som vi helt sikkert vil vende tilbage til, ligesom også lommetørklædeprojektet vokser i omfang.

Årets højdepunkt var sommerturen til Slesvig-Holsten, som Lis Slottved havde tilrettelagt så vi fik mest muligt ud af de tre dage, både tekstilt, landskabeligt, kulinarisk og socialt.

Det mest specielle var nok den gammelkatolske kirke St. Theresia på Nordstrand med de fine, sarte flamske kniplinger fra 1600- og 1700 tallet og de gamle silkebroderier, der var taget frem i anledning af kirkens 350-års jubilæum.

Også det smukt beliggende Glücksburg med særømsvisningen i slottets gobeliner gjorde indtryk, ligesom besøgene på værkstederne i Meldorf, Museum für Tuch und Textil i Neumünster og det helt specielle Friseur-Museum i Eckernförde. Busselskabet havde sørget for fine hoteller som en god ramme om det sociale samvær, og vi gjorde flere nye bekendtskaber.

I august fik vi chancen for at se værkstederne på Det kongelige Teater, hvor Tine Sander og hendes medarbejdere hver dag tryller med stoffer, knapper, sko, tilbehør og alle tænkelige og utænkelige processer og opfindelser. En lynudskiftning af en operasanger kræver store ændringer i kostumer med timers varsel, og ofte må der fifles med snøringerne, før en ny person kan gå på scenen. Vi så det hele for os, og kommer gerne igen for at se endnu flere dragter.

Bestyrelsen har i det forgangne år afholdt 2 ordinære samt 1 konstituerende møde, som dog lå inden et ordinært møde. Det kan synes som få møder, men da vi i dag kan kommunikere hurtigt og enkelt via de elektroniske medier mener vi, at det er tilstrækkeligt, især da økonomien også spiller en rolle. TENEN har altid bestræbt sig på at være en landsdækkende forening med medlemmer fra hele landet, og det er derfor også af stor betydning, at bestyrelsen repræsenterer alle med-

lemmer. For at holde rejseudgifterne nede, forsøger de 3 bestyrelsesmedlemmer fra vest for Storebælt derfor i videst muligt omfang at samkøre, hvilket også lykkes i de fleste tilfælde.

Bladet skal ud – og det kom det ... Hvert nummer er dateret i kolofofen. Som man kan se, er 2012-årets fire numre udkommet jævnt for planen – dog udkom 22. årgang nr. 3 for tidligt af hensyn til indkaldelsen til generalforsamling.

I det forløbne år har vi haft selskab af mange nye tekstilinteresserede, og mange medlemmer har bidraget til bladet med stof om udstillinger de har set, eller som skal komme. Dette er meget velkomment og kilde til stadig glæde. Arbejdet med bladet er frivilligt og ulønnet - kun trykning, porto og andre materialeudgifter kommer med i foreningens regnskab.

TENENs websted har været velbesøgt året igennem. Dette års favoritter har været ordlisten og de gratis artikler vedrørende Arven fra Danmarks Folkelige Broderier.

Regeringen sysler med at beskære støtten og gøre livet endnu mere besværligt for de trykte medier til fordel for de elektroniske. TENENs blad er heldigvis beskedent af fysisk omfang så vi kan love medlemmerne, at de ikke får lukket munden på os lige med det første.

TENENs bestyrelse ønsker på gensyn til generalforsamling 2013 i Odense

Kort nyt:

CTR flytter til nye lokaler ikke langt fra de gamle. Den nye adresse er: *The Danish National Research Foundation's Centre for Textile Research Amagerfælledvej 56 (indgang A), 2300 Copenhagen S.* Nærmeste Metro stop er Islands Brygge.

Hanne Vedel

Køng Museum viser i tiden 24. marts til 2. juni 2013 en udstilling med væveren Hanne Vedel som siden 1955 har haft sit eget værksted, Spindegården i Aabenraa. Hun er kompromisløs i sine krav til kvalitet og lodighed, og opskriften har altid været, at materialerne skulle være de bedste, ellers var det tidsspilde.

Hanne Vedels arbejder kan ses på mange fremtrædende steder, blandt andet Folketinget, Danmarks Nationalbank, Musikhuset i Aarhus, Frederiksberg Slot, Danfoss, A.P. Møller – Mærskes hovedkvarter, de danske ambassader i Berlin og Moskva, De Europæiske Fællesskabers Domstol i Luxembourg og FN-bygningen i New York.

Hanne Vedels vævekunst er således respekteret og efterspurgt. Arbejderne, tæpper og gardiner, er udført fra Spindegården, og her fin-

der man stadig Hanne Vedel, men nu væver hun mest som en hobby. Hanne Vedel fik svendebrev som væver i 1951, og som nyuddannet rejste hun til Finland, hvor hun arbejdede på et velrenommeret værksted og var så heldig at få den berømte finske designer Kaj Franck som lærer på et kursus i formning.

Siden kom Hanne Vedel til Paula Trocks Spindegården i Askov, overtog den og flyttede til Aabenraa, hvor hendes mand, arkitekt Jens Dall, tegnede Spindegården. Hun er kendt for at sige til sine elever: »Hvad I end laver, så lav det ordentligt«. De ord har hun selv fulgt livet igennem, og hendes eksempel har haft stor betydning for yngre danske vævere. Og ikke mindst for omkring 300 danske kirker. Her kan man glæde sig over at besidde alttertæpper, messehagler, antependier og løbere, der bærer Hanne Vedels signatur.

Væveren Hanne Vedels tekstiler har altid været fremstillet i et moderne, enkelt design og altid på et højt kvalitetsniveau. Helst har hun arbejdet med hør og dansk uld, og sammen med sine medarbejdere har hun fremstillet traditionelle brugstæpper, gardin- og møbelstoffer, ligesom hun har designet tekstiler til industriel produktion. For eksempel har Hanne Vedel igennem en lang årrække haft et tæt samarbejde med Rud. Rasmussens snedkerier.

Hanne Vedel fyldte 80 år den 23. januar i år, og hun har i de senere år afhændet de fleste af sine maskiner til at karte, spinde og væve, men de gamle håndvæve er der stadig fuld gang i.

Anne Hedeager Krag
Fotos: spindegaarden.dk og koengmuseum.dk

Boganmeldelser:

I denne digitale tidsalder, som vi lever i, er der kommet mange nye muligheder for mennesker at meddele sig til omverdenen. Hvis man ønskede at udgive en bog, måtte man ofte førhen overtale et forlag til at udgive den. Nu er der imidlertid opstået forlag, hvor man selv kan få udgivet sine ting for en rimelig omkostning.

Et af disse forlag er forlaget Books on Demand, som er et firma i Norderstedt, der også virker i Danmark. Man indleverer sit manuskript i færdig sat form, hvorefter bogen produceres for forfatterens regning. Jeg kan ikke lade være med at nævne, at de bøger, jeg har set herfra, alle har været i pænt tryk med fine illustrationer og en god indbinding.

Anny Green: *Skal vi nipse?* Books on Demand GmbH, København 2012. Indbundet. Format: 21,5×21,5 cm. 56 sider med mange farvebilleder. ISBN 9788771144185. Pris 338,90 kr.

Ved et besøg på biblioteket fik jeg øje på en bog ved navn Skal vi nipse – Lidt om nipsenåle – et stykke gammelt legetøj, udgivet af netop dette forlag. Da nipsenålene har en lille bitte smule med tekstil at gøre, måtte jeg læse den, også fordi jeg tidligere har interesseret mig lidt for emnet, som ellers ikke er særlig velbeskrevet, så det er dejligt, at nogen har taget emnet op og forsøger at fortælle om nålenes historie.

Anny Margrethe Petersen bruger pseudonymet Anny Green og har siden sin barndom interesseret sig for nipsenåle. Hun har nu samlet sin viden, som belyser nålenes vej fra oprindeligt at være sadelmagnernåle

til det stykke legetøj, de er i dag. Hun beskriver levende nålenes vej til Danmark, hvor de kom fra, hvordan man samlede og ordnede dem og hvorledes de blev brugt i pigernes leg indtil i dag, hvor de er blevet samlerobjekter og helt har mistet deres oprindelige formål. Det er alt sammen rigtig spændende at læse om, og bogen er fuld af fine fotografier.

Når alt dette er nævnt, må jeg desværre også kaste malurt i bægeret. Der er intet sted nævnt en bog, en avisartikel eller lignende, som kunne have hjulpet den interesse-rede videre. Jeg synes, det er synd, at en bog, der kommer så fint rundt om et interessant emne fuldstændig mangler kilder, litteraturhenvisninger, oplysninger om museer med samlinger af nipsenåle osv. Hvis forfatteren havde sørget for, at bogen havde indeholdt disse vigtige informationer, kunne den være blevet et fint lille opslagsværk, nu er den desværre endt med at blive en bog, man lægger væk efter at have læst den og set på de mange billeder. Hvor er det ærgerligt!

Lis Slottved

Klædeskabelse

Lommetørklæder er med et kommet op af skufferne igen og bruges til at mindes og udtrykke dybtfølte budskaber. I TENEN 23. årg. nr. 2 blev der fortalt om udstilling på Den Frie i forbindelse med kulturnatten.

Samtidig åbnede Gerd Laugesen sammen med Charlotte Trolldahl udstillingen Klædeskabelse i Danske Grafikeres Hus. Gerd Laugesen har samlet lommetørklæder over hele landet, nogle er fundet i genbrugsbutikker og andre er blevet foræret og sendt i breve. Enkelte er kommet med ejerens historie, men de fleste har forfatteren selv skrevet ud fra egne nysgerrige iagttagelser og drømme. Hun forestiller sig, hvordan de har tørret op efter mange sorger og glæder, sårede knæ og krig og kærlighed – eller de har signaleret værdighed eller fred. Snot, tårer, blod og parfumeduft må man selv forestille sig i de vaskede stykker, men de har dog været brugt og er stadig krøllede. De inviterer til, at kunstneren selv digter videre og skriver sine personlige kommentarer på dem med blæk, akvarel, voks, tusch, nål og tråd eller på maskine.

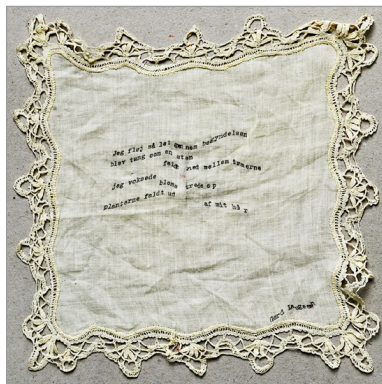
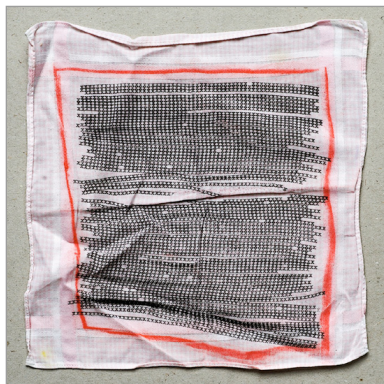
Hvorfor er lommetørklæder igen

Gerd Laugesen

så populære? Selvfølgelig det at et lille blødt stykke tekstil kan fortælle så meget om sorg og glæde, bryllup og begravelse er fascinerende. Og broderi og knipling er de mest kvindelige af alle kvindelige håndarbejder og derfor dem, der fortæller mest historie.

Gerd Laugesen har arbejdet med sit projekt i flere år og rider ikke med på nogen bølge, men er selv med til at skabe interesse for mediet ved sin seriøse tilgang til arbejdet. Hun er en fin digter, og det er interessant, at hun bruger tekstiler som medie på en overraskende og rå måde. På udstillingen er lom-

metørklæderne sat op med knapenåle i sommerfuglekasser og mister derved det taktile, samtidig med at budskaberne forstærkes.

Side om side med Charlotte Troldahls tre gamle skabe, der åbner for manipulerede optagelser fra rummet, sendes fantasien på rejse.

“... hold bumøret højt din idiot og forløs dig selv igennem motivmidten

der er en græsskråning, der bløder, der er et øjeblik, der føder sig

Lommetørklæder som livstegn

De uanselige små klude er med et blevet hot stuff, og den ene udstilling efter den anden præsenteres.

Senest har Mohs Exhibit på Sønder Boulevard i København vist en meget tankevækkende og bevægende samling paños – lommetørklæder dekoreret af indsatte med mexicanske rødder i amerikanske fængsler. Når de ankommer til arresten, får de bl.a. udleveret et stoflommetørklæde – allerede dette er overraskende for mig. Kuglepen eller farveblyant bruges til udsmykningen og motiverne er ofte symbolladede og kan være damer, duer, kors, bedende hænder eller skelter inspireret af vægmalerier, plakater eller graffiti. Fangerne holder sig i gang med kunstværkerne, som både skaber personlig tilfredsstillelse og stolthed, og kan bruges til at handle med for cigaretter eller mad.

Ofte fremstiller de voldsomme begivenheder, der refererer til fangeres voldelige fortid i bander.

selv igen, hvor går du hen, når du ikke går hjem, hvor står du så ...”

I forbindelse med udstillingen blev udgivet Lommetørklædesamling med 84 illustrationer af lommetørklæder fotograferet af Poul Ib Henriksen. Bogen er trykt og samlet hos Bogbinderiet Aarhus. Trykt i 50 nummererede eksemplarer. ISBN 978-87-92655-21-9. 84 sider – 400 kr.

Lone de Hemmer Egeberg

Men de kan også udtrykke håb og drømme og gengive symboler på romantisk kærlighed, der sendes til koner eller kærester.

Paños til børn afbilder eksempelvis tegneseriefigurer som Mickey Mouse eller Garfield; mødre, tanter og bedstemødre får paños med katolske helgener eller Kristus.

Et lommetørklæde kan nemt sendes i et brev, og den indsatte får et nyt lommetørklæde klar til at blive dekoreret. Simple stykker af afrevne lagner kan bruges i mangel af bedre.

For de pårørende er det et vigtigt livstegn og minde, men det kan også være smertefuldt at se på. Enken efter en henrettet fange valgte derfor at sælge sine fem paños til den franske samler Reno Leplat-Torti, der udstiller og forhandler i Frankrig og nu altså også i København.

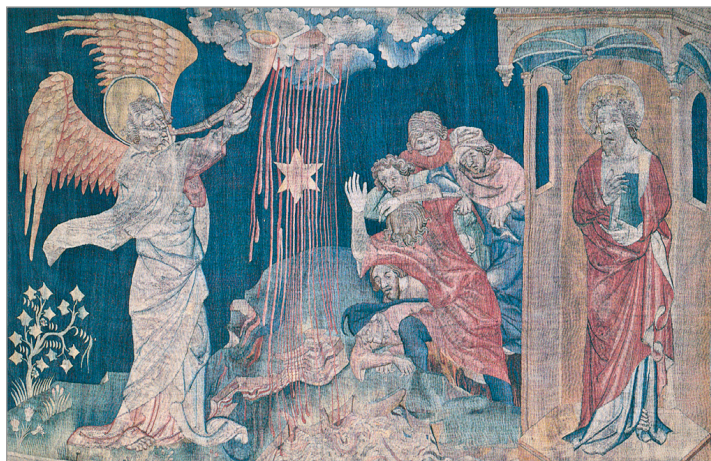
Et udvalg er samlet i bogen: *Paños – Chicano Prison Art / ed. le dernier cri 2011*

Lone de Hemmer Egeberg

*Den tredje engel
blæste i sin basun,
og en stor stjerne,
der brændte som
en fakkel, faldt
ned fra himlen ...*

*– Johannes’
Åbenbaring
kap. 8.*

Apokalypsen i Angers

Mange danskere har været på tekstilrejse i Nordfrankrig, men ikke alle er nået helt til slottet i Angers med den kæmpestore gobelinserie inspireret af Johannes' Åbenbaring, det sidste skrift i Det Ny Testamente.

Oprindelig bygget som værn mod normannerne, er borgen i det 13. århundrede udbygget af hertugerne af Anjou og består af 17 tårne, adskillige bygninger, et kapel og endda en fin lille have. I dette store forsvarsværk har man fint indpasset et moderne galleri, der tillader permanent udstilling af det egentlige mål for vor rejse: den 100 m lange og 5,5 m høje gobelinserie, som blev bestilt af Louis 1. af Anjou og vævet i Paris under ledelse af Robert Poisson efter forlæg af den flamske maler Jean de Bruges.

Syv år tog det de parisiske vævere at fuldende arbejdet, og det må siges at være hurtigt for så stor en opgave. Der har været kvalificerede værksteder med en lang tradition og uddannelse, og der har naturligvis været mange om de seks store tæpper, der kunne afleveres i 1382.

Johannes' syner og åbenbaringer beskriver katastrofale begivenheder, der fører til verdens undergang og skabelsen af en ny himmel og jord. I billedtæpperne myldrer syvhovede uhyrer, drager, basunengle, korslam og fortabte sjæle såvel som troende, der til sidst ser Guds ansigt – således som det beskrives i bibelen. 1300-årene, som frembragte tæpperne, var også urolige og præget af hundredårskrigen med England, og scenerne med kamp, pest og sult har ikke virket fjerne og uvirkelige.

Serien har oprindelig været ca. 130 m lang, og der er huller i den fremadskridende fortælling, ligesom nogle af tæpperne er blevet beskåret. Alligevel bliver man stum over at se hvor velbevaret det udstillede er og hvor stærkt billederne trods alt virker.

Der er ikke mange besøgende denne lørdag i juni, for serien lader til at være gået lidt i glemmebogen. Grib chancen, hvis du får mulighed for at se denne prægtige gotiske billedserie.

Lone de Hemmer Egeberg

POST-WAR BRITISH TEXTILES

Designmuseum Danmark udstiller 17 trykte britiske tekstiler fra efterkrigsårene 1952 til 1972, hvor Storbritannien blev et af de førende europæiske lande inden for tekstildesign. Det er fremtrædende formgivere, hvis design var til stor inspiration for bl.a. danske tekstilkunsthåndværkere. På udstillingen vises tekstiler af navne som bl.a. Lucienne Day, Marian Mahler, Jacqueline Groag, Barbara Brown, Robert Stewart, Shirley Craven og Victor Vasarely.

Et af de mest kendte tekstiler fra 1950-erne er Lucienne Days (1917-2010) tryk 'Calyx', der har vundet adskillige priser. Tekstilet solgte bedre end noget andet tekstil i 1950-erne, og designet blev inspiration for andre formgivere. Stilen var inspireret af kunstnere som Paul Klee (1879-1940), Joan Miró (1893-1983) og Alexander Calder (1898-1976).

I de svingende 1960-er kom der en ny generation af designere fra de britiske kunsthøjskoler. En ny bølge af tekstiler var tæt knyttet til bevægelse

indenfor billedkunst og skulptur, og mange opfattede perioden som et højdepunkt indenfor britisk tekstildesign. Fra de tidlige 1960-er indtil oliekrisen i 1973 var den generelle trend indenfor progressivt tekstiltryk de stormønstrede abstrakte og geometriske motiver. Som kontrast til flere af tidens tendenser, fx opart og pop art, så man i Storbritannien en genopblussen af dekorative, historiske stilelementer fra art & crafts-bevægelsen og art nouveau – en slags 'fin de siècle revival', men på en ny måde, med andre dimen-

sioner og i nye farver. Stilen holdt ved indtil ca. 1975. Evelyn Redgrave's 'Cascade' er et eksempel på stilen.

15 af de 17 udstillede tekstiler er givet til Designmuseum Danmark i efteråret 2011.

designmuseum.dk
Fotos: Pernille Klemp

OIDFA kongres i Caen

Den internationale knipleforening OIDFA holder kongres med generalforsamling hvert andet år i skiftende lande. Man behøver ikke være udøvende knipler for at få glæde af alle de tekstile tilbud. Arrangementet følger en ret stiv tradition, der forsøges tilpasset til lokale forhold af en organisations komite, der arbejder hårdt i flere år. Man starter med kurser i teknikker, der har speciel tilknytning til det arrangerende land. Derefter følger kongressen med generalforsamling, foredrag, hel- og halvdagsudflugter, festmiddag, udstillinger i forbindelser med den udskrevne konkurrence og – vigtigst for mange – en messe med alt hvad hjertet kan begære af materialer, bøger etc. I 2012 foregik alt dette i begyndelsen af juli i Caen i Normandiet.

Det stod hurtigt klart at fransk-mændene ønskede at brillere med deres høje håndværksmæssige kvalitet. Det er ikke noget nyt, Colbert besluttede i 1660-erne at man selv skulle have produktion af luksusvarer for at undgå import, og fra den tid har man produceret udsøgte luksusvarer til hjemmemarkedet og eksport. Gode håndværkere er stolte og behandles med respekt.

De syede kniplinger var rigt repræsenteret. Kvaliteten af kniplingerne fra Alençon og Argentan er fantastisk og UNESCO har i 2010 sat Alençon på listen over Intangible Cultural Heritage of Humanity.

Det er mere tidskrævende at fremstille en knipling ved at sy end ved hjælp af kniplepinde, derfor dominerer pindene nu. De var brugt til at fremstille det kæmpe kniple-

de Eiffeltårn i de franske farver der knejsede udenfor kongresbygningen med store kniplepinde som ben.

Der er altid samlet mange fantastiske udstillinger i forbindelse med kongresserne, således også i år for værtslandet benytter lejligheden til at vise sig og få gjort status over landets kniplinger. Af speciel interesse for os er de farvede silkekniplinger fra Courseulles-sur-Mer, der blev udstillet i selve byen, der var en del af Invasionskysten under Anden Verdenskrig. Man kan se et vifteblad fra c. 1900 i Kunstindustrimuseets Pragt & poesi: kniplinger gennem 400 år, 1991 pl. II p. 98 og Patricia Wardle har dér skrevet om maleren Félix Aubert. Da bogen udkom i 1991 var man endnu ikke begyndt at genoplive disse kniplinger, den lokale forening stammer fra 1997. Der eksisterede en lokal samling; da man blev klar over at invasionen i 1944 ville komme i området, bragte man det bedste i 'sikkerhed', hvor alt gik tabt. Resten dvs. prøver mm undgik ødelæggelse. Man kender nu kun 9 til 10 af de færdige flotte stykker, hvoraf et altså befinder sig i København. Man håber at omtale vil fremskaffe information om flere.

I Caens hovedmuseum, Musée de Normandie indrettet i den gamle borg, var der hele sommeren en udstilling med kniplinger i den fantastiske høje kvalitet, der blev udført i Normandiet i 1800-tallet. Firmaet Lefébure fra Bayeux var fx legendarisk. Antallet af kniplersker i Calvados departementet i Nordmandiet var 60.000 omkring 1850, og man tjente mere på eksport af kniplinger end på landbrugsvarer.

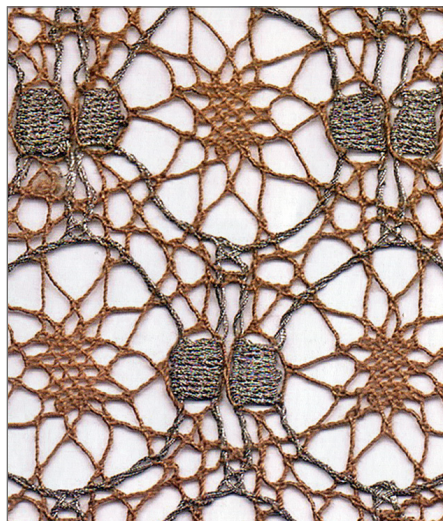

I Frankrig tog man kampen op med maskinerne, ikke som mange andre steder ved at producere hurtige smalle kniplinger, men ved at producere kniplinger i fineste kvalitet, der ikke kunne eftergøres maskinelt. I begyndelsen af 1800-tallet havde moden været for Blonde – silke i naturfarve – men omkring 1850 skiftede den til sort, kendt fra billeder af Kejserinde Eugenie med krinoline og kæmpe sjal i hvad der kom til at blive kendt som Chantilly – den by nær Paris hvor silkekniplinger blev produceret inden den franske Revolution. Mange Chantilly kniplinger er maskinfremstillede, men i Normandiet begyndte man at fremstille Chantilly ombré, en skyggeeffekt som maskinerne ikke kan klare, den kan fremstilles på forskellige måder, som de konkurrerende fabrikker tog patent på. De farvede silkekniplinger fra Courseulles-sur-Mer blev også patenteret. Det er endnu en teknik maskinerne ikke kunne kopiere.

I en smuk gammel kirkesal var udstillet mange meget spændende og idérige moderne kniplinger. En stor del var udført af kniplere med en kunstnerisk uddannelse. De franske tekstilkunstnere har indset at knipling er en teknik, der giver enorm frihed.

Før vi tog til Caen, havde vi på egen hånd været i Fondettes lige udenfor Tours. Der var historiske kniplinger, og kniplinger fra Frankrigs forskellige egne foruden en særudstilling af kunstneren Suzanne Pinaults arbejder – i 1930-erne lavede hun meget spændende kniplinger hovedsagelig til borddækning bl.a. inspireret af islamisk design. Da de netop var beregnet til brug med til-

hørende vask, er der desværre ikke bevaret ret mange. Suzanne Pinault beskæftigede sig med undervisning i alt med tråd idet hun underviste på Kunstindustriskolen (l'École des Arts Appliqués) i Paris. Hun valgte at give sin samling til et museum for maskulin elegance, og hendes minde er sat i bogen:

Suzanne Pinault: *Passion Textile*. Musée de la Chemiserie et de l'Élégance Masculine. Communauté de Communes Pays d'Argenton-sur-Creuse 2010. 71 sider illustreret delvis i farver. ISBN 2-9518473-8-6. Pris 18 €.

I 2014 er OIDEAs kongres i Adelaide i Australien, konkurrencen er en vinetikette i knipling – syet eller knipt. I 2016 er kongressen i Ljubljana i Slovenien, begge steder arbejder de lokale komiteer på at det skal blive en stor oplevelse for gæsterne.

Vibeke Ervø

Præsentation: Min indgangsvinkel til tekstilerne er vævning.

Jeg har vævet siden først i 1970-erne, hvor jeg sammen med min mor og mormor så en udstilling af en billedvæver på Kunstin-
dustrimuseet. Efter udstillingen fik vi en kop kaffe, og her hjalp min mormor, væver Ragnhild Fehr Appel, mig med at lave en skitse på en serviet til mit første billedtæppe. Da hun næste gang besøgte os, lærte hun mig at forstørre skitsen, lave trend, sætte gobelinvæven op og derefter nogle teknikker. Så var jeg vævende. Og hvorfor starte i det små? Billedet skulle op i stor størrelse: 115 x 85 cm. Det tog et par år og var færdigt i 1975. Derefter kom flere billedtæpper til, og siden var det et behov for nye gulvtæpper og andre brugsstoffer, så jeg måtte

også i gang med min mors skafte-
væv. Det gav flere mønstermulighe-
der, og jeg fik et eksemplar af Væve-
bog for Hjemmene af Jenny la Cour
og Johanne Siegmundfeldt. Til min 18
års fødselsdag forærede min mor-
mor mig en af sine skaftevæve, en
kompakt 12-skaftes Lervad med en
vævebredde på 1 m. Den har siden
fået følgeskab af flere væve – såvel
skafte- som gobelinvæve. Teoretisk
fik jeg brug for yderligere viden, og
i slutningen af 1980'erne begyndte jeg
på Stoftrykker- og væverlaugets er-
hvervsmæssige kurser, først i skaf-
tevævning og derefter i billedvæv-
ning.

Siden 1999 har jeg deltaget i le-
vendegørelse på museer. Det har
udvidet mit kendskab til historisk
vævning, men det har også givet
mig indsigt i, at der mangler forsk-
ning omkring vævning og vævere.
Da jeg i 2006 fik behov for en ny
uddannelse, begyndte jeg at læse hi-
storie på Syddansk Universitet. Her
er jeg nu ved at forberede mit spe-
ciale, som kommer til at handle om
de 3 lærredshaller i Danmark i 1825
til 1854. Når jeg i løbet af det næ-
ste år bliver færdig som historiker,
forventer jeg, at jeg skal ud og sam-
mensætte mit job, som nok kommer
til at bestå af både undervisning i
praktisk historisk vævning samtidig
med at skulle forske og skrive ar-
tikler.

*Tina Ejlersen, 1959
væver – i TENENS bestyrelse fra 2007*

Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.

<i>navn</i>	<i>adresse</i>	<i>telefon / ePost</i>	<i>buv</i>
Annet Laursen Skjelsager	Dorthesvej 2 3520 Farum	44 95 05 55 <i>silke-annet@silke-annet.dk</i>	formand + redaktion
Lone de Hemmer Egeberg	Teglgården 66 st.th 3460 Birkerød	45 81 05 05 <i>debemmeregeberg@gmail.com</i>	næstformand + korrektur
Bent Bille	Søndergade 66 5620 Glamsbjerg	64 72 15 65 <i>familien.bille@get2net.dk</i>	kasserer
Lis Slottved	Hjarupvej 10 6200 Aabenraa	74 63 03 50 <i>slottved@privat.dk</i>	sekretær + korrektur
Vibeke Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	23 92 42 85 <i>vofl3450@gmail.com</i>	redaktion
Maj Ringgaard	Helmsvej 37 2880 Bagsværd	21 40 43 76 <i>Maj.Ringgaard@natmus.dk</i>	bestyrelse
Tina Ejlersen	Hedebøvej 29A 5750 Ringe	41 43 67 87 <i>tejlertsen@gmail.com</i>	bestyrelse
Hanne Frøsig Dalggaard	Bredøbøvej 33, 6.tv 2800 Lyngby	45 88 32 67 <i>hfd@tdcadsl.dk</i>	korrektur
Anni Bloch	Thingvalla Allé 5 2300 København S	32 59 59 77 <i>annibloch@gmail.com</i>	suppleant
Susanne Lervad	Lindevej 14 1877 Frederiksberg C	22 11 08 26 <i>sl@termplus.dk</i>	suppleant
Margit Ambeck	Lyshøjgårdsvej 87, 1.th 2500 Valby	36 30 61 50 <i>m.ambeck@gmail.com</i>	revisor
Hanne Schneller	N. Frihavnsgade 49, 2.tv 2100 København Ø	35 38 35 45 <i>hanne.schneller@hotmail.com</i>	revisor- suppleant
Susanne Nielsen	Grusgravvej 10 4660 Store Heddinge	56 50 11 26	forklæder
Vibeke Ervø	Åfløjen 4, 2. tv 2700 Brønshøj	44 85 18 44 <i>vibeke.ervo@gmail.com</i>	kalender
Frits Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	23 92 42 85 <i>vofl3450@gmail.com</i>	redaktion + webmaster

*Hvert nummer af bladet har sin egen side på Internet
med henvisninger og supplerende materiale.
Der er en henvisning fra TENENs hjemmeside, eller
skan QR-koden under dette blads indholdsfortegnelse med en smartphone.*

**Deltag i TENENs generalforsamling – husk tilmelding
– senest 28. februar.**

Brug TENENs kalender på det løse ark med adressen.

På garnnøglets etiket læses “kæm-met bomuld – gaseret og merceriseret”. Og hvad er det så lige, det betyder?

Magic for begyndere:

- Hvis bomulden er kæm-met vil det normalt være en høj kvalitet af bomuld. Man kæmmer fibre, inden spinning for at sortere de korteste fibre fra, eller efter spinning for at fjerne overfladefibre, hvilket giver en meget glat tråd. Uld kan også kæmmes, et sådant garn sælges under betegnelsen kamgarn, hvorimod bomuld sælges under betegnelsen kæmmet bomuld.
- Mercerisering er en forædling af bomuld. Ved behandling med natronlud vil det krympe ca. 10 % og blive derved stærkere, men mat. Hvis man imidlertid samtidig med natronludbehandlingen holder varen udspændt eller strækker den, vil bomuldsfibrene rette sig ud – de er nemlig flade og spiralformede, hvilket kun kan ses i et mikroskop. Ved denne stramning forandres fibrenes bygning, de bliver glatte og blanke. Mercerisering giver bomuld glans, som holder sig i vask og brug, i modsætning til glittet glans fra friktionskalanderen. Den glatte overflade modstår bedre slid, ligesom stoffet tager bedre mod farve og bliver mere holdbart. Man opnår kun smuk glans ved de bedre bomuldsarter, fx. egyptisk mako, hvorfor merceriseret glans samtidig er en vis kvalitetsgaranti.
- Bomuld er ret kortfibret, og selv hårdtsnoede garner i tæt vævede lærredsvævede varer har en dunet og let håret overflade; på mørkt farvede varer bevirker det et “støvet” udseende og slører den ellers glansfulde overflade af en merceriseret vare. Gaseret tråd og garn er merceriseret tråd hhv. garn, som har været udsat for en kort svidning af en gasflamme. Processen fjerner fnul-ler og løse bomuldsfibre, hvorved farven bliver mere klar samtidig med at produktet bliver mere blødt og får finere glans. Gaseret bomuld bruges ofte i poplin-, voile- og gabardinestoffer. Gaseret tråd er velegnet til de fleste typer syning og quiltning.

vofl

Kilder: Textilbogen af Poul Stern samt Internet.